

KÄÄNNÖS

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2021

1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta

Luodon kunnan tarkastuslautakunta koostuu viidestä varsinaisesta jäsenestä, jolla kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Kunnanvaltuusto on nimennyt tarkastuslautakunnan toimikaudeksi 06/2017 - 07/2021 ja 08/2021-5/2025. Tarkastuslautakunnan valtuutetut ja varajäsenet toimintavuoden aikana ovat:

6/2017 - 7/2021:

<u>Valtuutettu</u>	<u>Varajäsen</u>
Marianne Rahja, puheenjohtaja	Sonja Tupeli
Sten Bobacka, varapuheenjohtaja	Heidi Edén
Katarina Barkar	Annika Sjöström
Jan Ray	Johnny Nynäs
Tommy Granholm	Alf Grankulla

8/2021 – 5/2025:

<u>Valtuutettu</u>	<u>Varajäsen</u>
Sten Bobacka, puheenjohtaja	Heidi Edén
Johannes Sundqvist, varapuheenjohtaja	Markus Svenlin
Katarina Barkar	Joakim Svenfelt
Andreas Peltola	Johnny Blomqvist
Barbro Bång	Marianne Rahja

Lakisääteisen tarkastuksen on suorittanut KPMG Oy Ab vastuullisena tilintarkastajana OFGR Martin Slotte. Kansliasihteeri Maria Peltomaa on toiminut lautakunnan sihteerinä.

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään Kuntalain 121 § mukaan seuraavasti:

”Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla, arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta, valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi, valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.”

Tarkastuslautakunta on tutustunut mm. seuraaviin asiakirjoihin:

- hallintoelinten pöytäkirjat
- talousarvio ja –suunnitelma vuosille 2021-2023
- henkilöstökertomus 2021
- kunnanhallituksen allekirjoittama tilinpäätös vuodelle 2020
- tiivistetty loppuraportti vuoden 2021 tilintarkastuksesta, taseanalyysi ja OFGR Martin Slotten allekirjoittama tarkastuskertomus.

Lautakunta on työssään noudattanut vahvistettua työohjelmaa ja on kokoontunut viisi kertaa toimintavuonna 2021. Hyväksytyin tarkastusohjelman painopisteenä on kyseisenä vuotena ollut koulutuspalveluiden toimiala. Lautakunta on vuoden aikana tutustunut toimintaan. Lautakunta on vuoden aikana käsitellyt valtuutettujen ja virkamiesten sidonnaisuuksia ja päivittänyt sidonnaisuusrekisteriä.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 7.12.2020 talousarvion vuodelle 2021 ja taloussuunnitelman vuosille 2021-2023. Talousarvioon sisältyvät tavoitteet toiminnalle ja taloudelle. Tarkastuslautakunnan arvio siitä, ovatko valtuuston asettamat tavoitteet toteutuneet perustuu vuoden 2021 tilinpäätökseen, kunnallisten hallintoelinten pöytäkirjoihin ja elinten edustajien kanssa käytyihin keskusteluihin.

2. Toteutuneiden toimenpiteiden arviointi aikaisempien arviointikertomusten perusteella

Kuntalain 121 § mukaan ”Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta”.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa vuodelle 2020 todetaan, että strategiset tavoitteet toteutuivat suurilta osin ja että lautakunnat suurilta osin toteuttivat toimintakohtaiset tavoitteensa.

Tarkastuslautakunta totesi, että Luodon kunnan taloudellinen tulos vuonna 2020 oli jälleen kerran tyydyttävä.

Kunnanhallitus käsittelee arviointikertomuksen 7.6.2021 § 166 ja otti kantaa seuraaviin esiintuotuihin seikkoihin:

Tarkastuslautakunnan yhteenveto vuoden 2020 tarkastuksesta:

- Yhteenvedosta käy ilmi, että tilinpäätös on laadittu asianmukaisesti ja voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaisesti, jonka vuoksi tarkastuslautakunta päättää antaa vakiomuotoisen tarkastuskertomuksen.
- Tarkastuslautakunnan yhteenvedossa mainitut havainnot koskevat kirjanpitolautakunnan ohjeita liittyen ympäristöasioiden ja muiden ei-taloudellisten seikkojen raportointiin on noudatettava toimintakertomuksessa.
Siksi aiomme tulevina vuosina perusteellisemmin kuvailla ja arvioida ympäristökysymyksiä toimintakertomuksessa. Esittelemme tunnuslukuja ja muita tietoja luonnosta sekä kuvailemme, miten kunta käsittelee ympäristökysymyksiä.
Lisäksi aiomme antaa tietoa siitä, miten kunta torjuu korruptiota ja lahjontaa sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia.
- Tarkastuslautakunta toteaa, että kunta noudattaa konserniohjetta ja että vuoden aikana ei ole raportoitu olennaisia puutteita, mutta konsernivalvontaa koskeva selonteko voisi olla laajempi. Tulevana vuotena aiomme tekstissä kertoa miten konserniyhtiöiden riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty.
- Viime vuonna päivitettyjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointilomakkeiden ansioista sisäisen hallinnan arviointi on hyvällä tasolla.

Tarkastuslautakunnan antamien sisäistä valvontaa koskevien suositusten mukaan ohjeet tulisi tarkistaa, jotta voitaisiin varmistaa niiden olevan päivitettyjä. Sisäistä valvontaa koskevat ohjeet tarkistetaan ja päivitetään kuluvan vuoden aikana.

- Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoite- ja toimenpideasettelut ovat selkiintyneet. Vaatimuksena on, että konkreettisten ja mitattavissa olevien tavoitteiden asettaminen jatkuu tänä vuonna ja tulevien vuosien aikana. Usein haasteena on mitattavissa olevien tavoitteiden asettaminen. Tavoitemääritelmien parantaminen ja niiden seuranta jatkuu ja kehittyy tulevina vuosina.

Kunnanhallitus hyväksyi ehdotetut toimenpiteet ja antoi asian tiedoksi kunnanvaltuustolle, joka käsitteli asian kokouksessaan 21.6.2021 § 41.

Tarkastuslautakunta totesi kokouksessaan 24.11.2021 § 39, että hallituksen lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta koskevat suurilta osin tilintarkastajan loppuraporttia tilinpäätöksestä eikä niinkään tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa olevia huomautuksia. Tarkastuslautakunta merkitsi asian tiedoksi.

3. Miten toiminnan ja talouden tavoitteet ovat toteutuneet

a) Strategiset tavoitteet

Visio 2030: Luoto on menestyvä ja viihtyisä asuinkunta osana hyvinvoivaa seutua.

Luodon kunnan strategiset tavoitteet vuosille 2019-2030 ovat:

Strategiset painopistealueet

365 saarta elinvoimaa

- Hyvinvoiva
- Varustautunut
- Vieraanvarainen

Hyvinvointia läpi elämän

Luodossa asukas on keskipisteessä. Osallistuminen ja vastuu ovat toimintamme ydin. Meille osallistuminen merkitsee, että luomme kuntalaisille mahdollisuudet elää hyvä elämä kaikissa elämänvaiheissa.

Varhaiskasvatusta ja perusopetusta on edelleen tarjoilla jokaisessa kunnan osassa ja kannustamme koulutustason nostamiseen.

Toiminnasta vastaa osaava ja motivoitunut henkilökunta, joka omaksuu uudet kasvatusopilliset tiedot ja toteuttaa ne käytännössä. Erityistarpeet on huomioitava paremmin esikoulussa. Kannustamalla koulutustason nostoon on meille tärkeää. Luomme monipuolisen asumistarjonnan kaiken ikäisille.

Panostamme monipuoliseen asuntotarjontaan kaiken ikäisille, vahvistamme kunnan ja yhdistysten välistä yhteistyötä sekä luomme kuntalaisillemme yhteisiä kohtaamispaikkoja.

Yhteenkuuluvuutta vahvistetaan lisäämällä kunnan ja yhdistyselämän välistä yhteistyötä. Kuntalaisten yhteiset kohtaamispaikat vahvistavat identiteettiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Luonto- ja kulttuurielämykset parantavat elämänlaatua ja edistävät hyvinvointia. Kulttuuritoiminta vahvistaa omaa identiteettiä.

Kaikille hyvä elämä

- Osallistaminen asukkaat keskiössä
- Sosiaalinen, fyysinen ja psyykinen hyvinvointi
- Syrjäytyneisyyden ja väärinkäytön riskit huomioiden
- Agenda 21:n mukainen kestävä kehitys

Koulutus

- Koulutukseen kannustaminen "tieto on cool"
- Osaava, sitoutunut henkilöstö
- Uusien pedagogisten menetelmien nopea käyttöönotto
- Oikeanlaista opetusta oikeassa paikassa (erityistarpeet huomioiden)

Varhaiskasvatus

- Innostavaa johtajuutta
- Järjestelmällinen jatkokoulutus ja rekrytointi
- Sijaispankin käyttöönotto

Hyvää asumista kaiken ikäisille

- Olika åldergruppers behov beaktas
- Mångsidigt, ändamålsenligt och tillräckligt utbud av bostäder

Identiteetti ja yhteenkuuluvuus

- Trivsamma mötes- och samlingsplatser i alla kommundelar
- Natur- och kulturupplevelser för alla
- Flerspråkigheten beaktas

Lisääntynyt yhteistyö yhdistysten ja kolmannen sektorin kanssa

- Järjestelmällinen yhteydenpito ja aito kumppanuus yhdistysten kanssa
- Sopimukseen perustuvat avustukset otetaan käyttöön

Varustautuneena tulevaisuuteen

Valmistaudumme hyvin tuleviin muutoksiin. Jatkuva väestönkasvu edellyttää vastuullista johtajuutta ja viisaita päätöksiä. Haluamme parantaa kykyä ennakoida tulevaisuutta, huomioida riskit ja hyödyntää mahdollisuuksia. Innovatiiviset ratkaisut edellyttävät koko kunnalta luovaa ajattelua.

Kuntatalouden on aina oltava tasapainossa. Kansalliset poliittiset päätökset ovat vaikeasti ennustettavissa. Talousarvioiden ylijäämillä rakennamme puskurin tuleville investointitarpeille. Palvelutuotannon taloudelliset vaikutukset ovat aina oltava kansallista keskiarvoa parempia.

Yhdyskuntasuunnittelun tulisi perustua kokonaisnäkemykseen. Varhaiskasvatuksen lisääntynyt kysyntä vaatii uusia rakennusinvestointeja ja henkilöstön rekrytointia. Väestönkasvu vaatii aktiivista kaavoitusta, asuntotuotantoa ja infrastruktuurin laajennusta.

Tulevaisuuden Luodossa asukkaat asettavat entistä korkeammat vaatimukset elämänlaadulle, kannustavalle arjelle ja kestäväälle ja joustavalle elämäntyyliille. Luodolla on kaikki edellytykset saavuttaa tämän trendin. Kokonaisvaltainen hyvinvointi perustuu virkistysmahdollisuuksien ja kulttuuritarjonnan jatkuvaan

kehittämiseen. Kestävyys näkyy energia-, jätteidenkäsittely- ja liikenneratkaisuissa. Digitalisaatio kehittää kunnallista palvelutuotantoa ja tekee asukkaiden elämästä joustavampaa.

Muutokset ennakoiden

- Osallistava poliittinen johtajuus
- Vastuullinen johtajuus
- Henkilöstön sitoutuminen kaikilla tasoilla
- Alueellinen yhteistyö

Kokoanis näkemykseen perustuva kestävä yhteiskuntasuunnittelu

- Kunnalla on kunnianhimoiset omaa toimintaa koskevat ympäristö- ja ilmastotavoitteet
- Ilmatoriskit huomioidaan kiinteistöjen ja infrastruktuurin kunnossapidossa ja rakentamisessa
- Ilmatoriskit huomioidaan kaavoituksessa
- Uusiutuvia energialähteitä hyödynnetään paremmin
- Kaikkia kiinteistöjä hyödynnetään tehokkaammin
- Kestävää resurssien hyödyntämistä (indikaattorien mukaan)
- Olemassa olevien kylärakenteiden vahvistaminen

Kestäviä energia-, jäte- ja liikenneratkaisuja

- Kaikki kunnan omistamat kiinteistöt lämmitetään uusiutuvalla energialla 2025
- Hajakuormituksen vähentäminen vesistöissä, asutokannan liittymisaste vesiverkoston 85 %
- Joukkoliikenteen lisääntyvän hyödyntämisen mahdollistaminen
- Kunnan omistamat autot ilmastoviisaita 2025
- Latausasemia ja bioenergialähteitä saatavilla kunnassa

Elämänlaatua ja hyvinvointia

- Ymäristöystävällisiin valintoihin ja kestäväan elämäntapaan kannustaminen
- Panostaminen virkistysmahdollisuuksiin Luodon urheilupuistossa ja kunnan eri osissa jatkuu
- Virkistys- ja kulttuuritoimintojen kehittäminen ja näkyvyyden lisääminen
- Hyvintoimiva hoitotyö joka huomioi vanhusten ja liikuntarajoitteisten tarpeita ja omaa kykyä
- Toimiva monialainen yhteistyö Pohjanmaan hyvinvoinnialueen kanssa oppilashuollossa ja keiken ikäisten ennaltaehkäisevässä työssä

Talous tasapainossa

- Toimintakustannukset asukasta kohden ovata alle maan keskiarvon
- Velkataakka asukasta kohden ei ylitä maan keskiarvoa
- Tuloveroaste tulisi alittaa maan keskiarvon
- Tulorahoitusta käytetään investoinien rahoittamiseen
- Kriisikuntakriteerit eivät täyty

Väestönkasvu

- Kunta kasvaa vuosittain noin 60 henkilöllä
- Aktiivista kaavoitusta ja infrastruktuurin käyttöönottoa tonttitarjonnan turvaamiseksi kaikissa kunnan osissa
- Liikenneturvallisuus taataan panostamalla kevyen liikenteen väyliin

Tehokas palvelutuotanto

- Uusia digitaalisia palveluratkaisuja
- Optimaalinen palvelurakenne ja hyvin toimivat digitaaliset järjestelmät
- Innovatiiviset, luovat ratkaisut kaikilla sektoreilla

Elinkeinoelämä ja työllisyys

- Työllisyystaso on maan 10 parhaan joukossa
- Teollisuustonttien tarjonta turvataan
- Joustavien tilaratkaisujen tarjonta
- Aktiivinen osallistuminen yritysten perustamiseen ja työvoimarekrytointiin liittyvään alueelliseen yhteistyöhön

Strategiset investoinnit

- Varhaiskasvatuksen uusi yksikkö
- Kevyen liikenteen väylät
- Panostus kiinteistöjen uusiutuviin energialähteisiin
- Kiinteistökohtaisten viemäriverkostojen laajentaminen ilmastotavoitteen saavuttamiseksi

Tervetuloa Luotoon

Luodon on entistä paremmin hyödynnettävä niitä vetovoimatekijöitä, jotka herättävät asukkaissamme ja ympäristössämme myönteisiä mielikuvia. Voimme vahvistaa kunnan alueellista vetovoimaisuutta ja lisätä Luodon tulomuuttoa panostamalla markkinointiin ja viestintään.

Tulomuutto vastaa lisääntyneeseen työvoimatarpeeseen, mikä mahdollistaa taloudellisen kasvun ja vakauden jatkumisen.

Panostamalla lisääntyneeseen tulomuuttoon vahvistamme samalla omaa kotouttamisosaamistamme. Palvelutuotanto tulisi paremmin huomioida uusien monipuolisten tarpeiden.

Vetovoimatekijät

- Luonto ja saaristoympäristö
- Rannaläheinen asuminen
- Viihtyisät asuin ympäristöt
- Hyvä palvelutarjonta lähietäisyydellä
- Palvelulupaus kuntalaisille

Markkinointi, viestintä

- Hyvän imagon ja myönteisten mielikuvien ylläpitäminen
- Myönteiset kertomukset jotka inspiroivat
- Helposti saatavilla olevaa tietoa kaikille

Tulomuutto

- Asuntojen ja tonttien tarjona tasapainossa
- Työvoiman lisääntyvä maahanmuutto
- Hyvä kotouttaminen

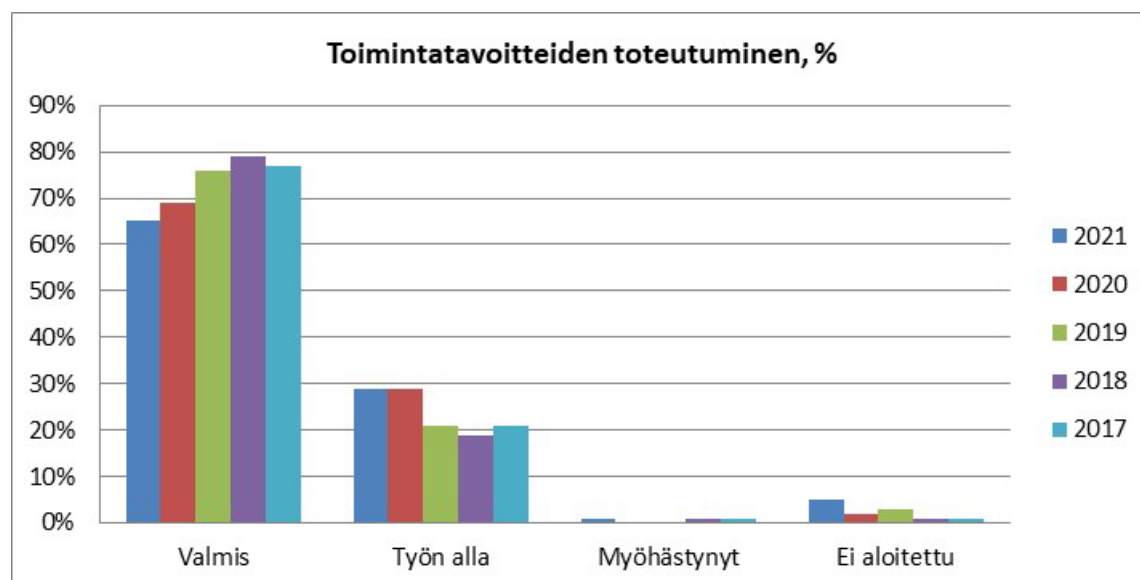
Talousarvion strategiset tavoitteet ovat suurilta osin toteutuneet.

b) Tominnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Toiminnan ja talouden arviointi hallintokunnittain

Eri toimialueille asetettujen tavoitteiden toteutumisen tarkastuksen yhteydessä todettiin:

Lautakunnat ovat suurilta osin saavuttaneet niille asetetut tavoitteet.

Toimintatavoitteiden toteutumisaste, tilinpäätös 2021

Keskusvaalilautakunta

Tarkastuslautakunta arvioi, että toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja nettokustannukset olivat noin 500 € alle budjetin.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta arvioi, että toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja nettokustannukset olivat noin 1 300 € alle budjetin.

Kunnanhallitus

Tarkastuslautakunta arvioi, että toiminnalliset tavoitteet yleisesti ottaen toteutuivat. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja nettokustannukset olivat noin 314 900 € alle budjetin. Summaan sisältyvät seuraavat kustannuskokonaisuudet: kunnan johto ja yleinen hallinto, työllisyys, maaseutu- ja elinkeinokehitys, hanketoiminta, yleiset sisäiset palvelut, kiinteistöhallinto, maahanmuuttajien kotouttaminen ja Köpmanholmen.

Henkilöstöjaosto

Tarkastuslautakunta arvioi, että taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Pandemiasta huolimatta sairaspotilaat ovat kokonaisuuteen katsottuna vähentyneet edellisvuoteen verrattuna, mikä myös on laskenut työterveydenhuollon kustannuksia.

Ruoka- ja siivouspalvelujaosto

Tarkastuslautakunta arvioi, että asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Ruoka- ja siivouspalvelujaoston nettokustannukset olivat noin 59 200 € alle budjetin. Kauden taloudelliset tavoitteet saavutettiin kokonaisuudessaan.

Suunnittelujaosto

Tarkastuslautakunta arvioi, että toiminnalliset tavoitteet toteutuivat osittain. Monet kaavat ovat työn alla. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja nettokustannukset olivat noin 231 400 € alle budjetin.

Hyvinvointipalvelujen jaosto

Tarkastuslautakunta arvioi, että toiminnalliset tavoitteet toteutuivat osittain. Koronapandemian takia monet tapahtumat eivät toteutuneet. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja nettokustannukset olivat noin 86 400 € alle budjetin. Kulttuuritoiminnan nettokustannukset olivat noin 35 100 € alle budjetin, vapaa-ajantoiminnan nettokustannukset olivat noin 13 200 € alle budjetin, työväenopiston noin 6 600 € alle budjetin ja tapahtumien noin 31 600 € alle budjetin.

Pelastustoimi

Tarkastuslautakunta toteaa, että nettokustannukset olivat noin 21 300 € alle budjetin.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset olivat noin 17,8 miljoonaa euroa. määräraha ylittyi noin 158 500 €. Tarkastuslautakunta toteaa, että taloudellisia tavoitteita ei saavutettu.

Konserniohjauksen jaosto

Tarkastuslautakunta arvioi, että toiminnalliset tavoitteet saavutettiin osittain. Taloudelliset tavoitteet saavutettiin.

Koulutuspalveluiden lautakunta /Ruotsinkielinen koulujaosto/ Suomenkielinen koulujaosto

Tarkastuslautakunta arvioi, että toiminnalliset tavoitteet toteutuivat kokonaan tai osittain. Taloudelliset tavoitteet toteutuivat yleisesti ottaen; varhaiskasvatuksen nettokustannukset olivat noin 27 700 € alle budjetin, sivistyshallinnon nettokustannukset olivat noin 5 700 € yli budjetin, perusopetuksen nettokustannukset olivat noin 50 200 € alle budjetin ja toisen asteen ja muun koulutuksen nettokustannukset olivat noin 21 800 € alle budjetin.

Teknisten palveluiden lautakunta

Tarkastuslautakunnan arvioi, että lautakunnan toimintatavoitteet toteutuivat osittain. Taloudellisia tavoitteita saavutettiin osittain; teknisen hallinnon nettokustannukset olivat noin 51 700 € alle budjetin, tiet ja muut yleiset alueet noin 171 800 € alle budjetin, liikuntapaikat ja vapaa-ajanalueet noin 15 400 € alle budjetin, kiinteistöt noin 252 900 € alle budjetin, sisäiset tekniset palvelut noin 46 600 € yli budjetin, rakennusvalvonta noin 26 800 € alle budjetin, ympäristönsuojelu noin 18 800 € alle budjetin ja kiinteistöinventointi noin 31 00 € alle budjetin. Vesihuoltolaitoksen nettokustannukset olivat noin 55 900 € yli budjetin.

Investoinnit

Investointiosuus ei kokonaan toteutunut ja nettokustannukset olivat 1,3 miljoonaa €, joka tarkoittaa, että investointibudjetti alitettiin 1,0 miljoonalla eurolla netto.

Muut kommentit:

Tarkastuslautakunnan toteaa, että koronapandemia on jättänyt jälkensä kunnan toimintaan myös vuonna 2021. Osittain tämän seurauksena tietyt toimenpiteet ja toiminnot eivät ole toteutuneet kuten suunniteltua, tuloksenaan hyödyntämättömiä budjettivaroja ja toteutumattomia tavoitteita ja toimenpiteitä eri toimialoilla. Asukkaiden hyvinvointi ja hyvä palvelutaso on myös tulevaisuudessa asetettava etusijalle kunnan strategian mukaisesti.

4. Henkilöstö

Vuoden 2021 tilinpäätöksessä ja henkilöstökertomuksessa olevien tietojen perusteella tarkastuslautakunta toteaa lyhyesti seuraavasti:

Henkilöstövahvuus ja sen rakenne

Luodon kunnan palveluksessa olevien määrä kasvoi hieman 2021. Eniten henkilökuntaa löytyy sivistyssektorilta ja varhaiskasvatussektorilta. Yli 86 % henkilökunnasta ovat naisia.

Ikärakenne ja eläköityminen

Työntekijöiden keski-ikä oli 47,3 vuotta, eli hieman korkeampi edellisvuoteen verrattuna (46,8 vuotta 2020). 12 11 työsopimusta päättyi, joista 3 eläköitymisen myötä. Arvion mukaan 3-7 kunnan työntekijöistä jää eläkkeelle lähivuosina. Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 64,11 vuotta (64,5 vuotta 2020).

Sivistystaso ja osaaminen

Kirjattuja koulutuksia ja kurssipäiviä oli 523 (392 vuonna 2020). Koulutussuunnitelma päivitettiin.

Esimiehet ja johtajuus

Esimieskoulutuksia järjestetään tarvittaessa. Esimiehet seuraavat henkilökunnan vointia esimiesalaiseskustelujen kautta. Kyseisiä keskusteluja on käyty.

Hyvinvointi työpaikalla sekä poissaolo

KELA:n korvaukseen oikeuttavan työterveyshuollon kustannukset laskivat ja olivat 120 756 € (125 665 € vuonna 2020). Yhteensä 3 922 sairaudesta johtuvaa poissaolopäivää kirjattiin 2021 (4 570 päivää 2020).

Henkilöstökustannukset

Kokonaispalkkamenot eläke- ja sosiaalikulut mukaanluettuna sekä valtuutettujen palkkiot olivat noin 11,5 miljoonaa € (10,6 milj. 2020). Tehtäväkohtaisen palkkauksen ja henkilökohtaisten lisien periaatteita noudatetaan.

Muut kommentit:

Tarkastuslautakunta toteaa, että työterveydenhuollon kustannukset laskivat vuonna 2021. Henkilökunnan terveydentilan seuranta on työntekijöiden hyvinvoinnin kannalta olennaista, erityisesti koronapandemian kaltaisten olosuhteiden vallitessa. Siksi on tärkeää, että kunta myös jatkossa aktiivisesti seuraa henkilöstön hyvinvointia ja tarjoaa työterveydenhuoltoa sekä kulttuuri- ja kuntoiluetuuksia tukeakseen henkilökunnan jaksamista ja varmistaakseen henkilökunnan saatavuutta myös tulevaisuudessa.

5. Riskienhallinta, sisäinen valvonta ja konserniohjaus

Tilinpäätös antaa hyvän kuvan kunnan riskienhallinnasta. Konserniohjauksen jaoston seuranta koskien kunnan tytäryhtiöiden ja kuntayhtymien konserniohjusta on tehokasta. Vuonna 2011 hyväksytyt sisäisen valvonnan ohjeet olisi kuitenkin syytä päivittää vuoden 2015 kuntalain säädösten mukaisesti. Lautakunta toteaa, että sisäisen valvonnan ohjeet on päivitetty 13.12.2021, mikä on positiivista.

6. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Rönnliden Invest Oy

Missio

Rönnliden Invest Oy on Luodon kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö toteuttaa kunnan strategiaa tarjoamalla riittävästi toimitiloja ja toimintamahdollisuuksia uusille yrityksille strategisen osakkuuden ja uusien yritystilojen tai palveluyksiköiden rakentamisen kautta.

Visio

Yhtön tarkoituksena on tuottaa voittoa. Voitto uudelleeninvestoidaan vahvistaakseen kunnan yrittäjyyttä ja työllisyyttä pitkällä tähtäimellä.

Tavoite

- Hyvin hoidetut ja asianmukaiset yritystilat.
- Sopivien tilojen tarjoaminen start-up yrityksille
- Hyvin hoidetut ja asianmukaiset toimintatilat sosiaali- ja terveysalan toiminnalle
- Kunnan ilmastotavoitteiden toteuttaminen. Ei suunniteltuja toimenpiteitä 2021.

Indikaattori 31.12.2021: huoneistoalan vuokrausprosentti oli 100 %/ huoneistolukumäärä 100 % työpaikkojen lukumäärä vuokratuissa huoneistoissa 337), oman pääoman tuotto. Tavoite saavutettiin-

Fastighets Ab Larsmo Bostäder Kiinteistö Oy

Missio

Kiinteistö Oy Larsmo Bostäder on Luodon kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö toteuttaa kunnan strategiaa tarjoamalla riittävästi asuntoja ja eri asumismuotoja rakentamalla tarvittaessa uusia vuokrakiinteistöjä kunnan eri osa-alueille. Vuokra-asuntojen tulee olla hyvin hoidettuja ja asuntojen sisäilmaston on oltava hyvä. Asuntojen on oltava houkuttelevia vuokramarkkinoilla.

Visio

Yhtiö huolehtii siitä, että kiinteistöt ovat houkuttelevia ja hyvässä kunnossa. Vuosittaiset korjaukset ja kunnossapito toteutetaan yhtiön omin varoin.

Tavoite

- Tarjota hyvin hoidettuja vuokra-asuntoja asuntoa hakeville kaikissa kunnan osissa.
- Yhtiön hallinnoimien vuokra-asuntojen lukumäärä oli 126 kpl 31.12.2021.

Indikaattori: Vuokrausprosentti oli 94,5 % vuonna 2021. Tavoite saavutettiin.

Fastighets Ab Centrumhuset Kiinteistö Oy

Missio

Kiinteistö Oy Centrumhuset on Luodon kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö toteuttaa kunnan strategiaa koskien keskusta-alueen kehittämistä hallinnoimalla Equity-kiinteistöä.

Tavoite

Yksi Luodon kunnan kokonaan omistama yhtiö, joka tarjoaa asianmukaisia tiloja sosiaali- ja terveysalalle, kunnan kirjastotoiminnalle sekä elinkeinoelämälle. Kiinteistöhallinto on tehokasta, eli kiinteistö on hyvin hoidettu ja taloudellisesti omavarainen. Tavoite saavutettiin.

7. Tavoitteet talouden tasapainottamiseksi ja niiden arviointi

Kuntatalouden vuoden 2021 tilinpäätösanalyysi (Kuntaliitto 7.2.2022) näyttää, että kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulokset säilyivät vahvoina toisenkin koronavuoden jäljiltä. Talous vahvistui myös kuntayhtymissä. Tilikauden tulos on 1,5 mrd euroa. Tulos on kuntatalousohjelman kehitysarvion mukainen eikä jäänyt kauas huippuvuoden 2020 poikkeuksellisesta 1,7 miljardin euron tuloksesta.

Korona kasvatti osaltaan vuonna 2021 kuntien ja kuntayhtymien menoja voimakkaasti, vajaa 8 prosenttia edellisvuoden erityisen maltilliseen kasvuun verrattuna. Tulokehitys pysyi kuitenkin menojen kehityksessä mukana: kuntien verokehitys oli hyvää jo toista vuotta peräjälkeen. Kuntien tuloja lisäsivät myös korona-avustukset, jotka ovat olleet esimerkiksi välittömien koronasta johtuvien sosiaali- ja terveystoimen menojen osalta täysimääräisiä. Toki kunnilla oli viime vuonnakin kertaluonteisia myyntivoittoja, jotka tasapainottivat taloutta.

Ennen pandemiaa kuntien verotulojen kasvu on madellut noin kahden prosentin tuntumassa, mutta nyt verotulojen kehitys lähentelee jo 7 prosenttia. Kuntien yhteisövero lisääntyi viime vuonna talouden elpymisen ja kuntien määräaikaisen yhteisöveron jako-osuuskorotuksen vuoksi.

Lisäksi todetaan, että kuntien ja kuntakonsernien lainakanta on jo nyt suuri, ja esimerkiksi korkotason nousu loisi lisäpainetta rahoituksen riittävyteen.

Näkymää haastavat kuitenkin määräaikaiset koronatuet ja sote-uudistus, joka siirtää kustannuksia ja tuloja valtiolle ja jättää kuntien niskaan mittavat velat ja kiinteistöt.

Luodon kunnan talous on edelleen hyvä. Vuoden 2021 tilinpäätöksen ylijäämä oli 1,72 miljoonaa euroa. Kertynyttä ylijäämää oli vuoden 2021 tilinpäätöksen jälkeen yhteensä 18,1 miljoonaa euroa.

Kokonaisverotulot olivat 18 559 296 euroa, joka ylitti varsinaisen talousarvion 999 296 eurolla ja muutetun talousarvion 399 296 eurolla. Verotulot kasvoivat 9 prosenttia edellisvuoteen verrattuna (verrattuna koko maan noin 7 prosentin kasvuun). Kunnallisverotulot olivat 16 590 733 euroa (+7,5 %). Yhtiöverotuksen tulot olivat 626 326 euroa (+52,7 %). Kunnalle tilitettiin kiinteistövero 1 342 238 euroa (+15,2 %).

Valtionosuudet tuloslaskelmassa ovat yhteensä 14 983 384 euroa (-3,5 %). Varsinaisessa talousarviossa budjetoitu summa ylittyi 33 384 €.

Ulkoiset toimintatulot olivat yhteensä 4 782 369 euroa (+30,2 %), mikä on talousarvioon verrattuna 1 490 079 euroa enemmän. Veloitetut ulkoiset tulot olivat 2 556 187 euroa (+8 %). Tuet ja avustukset kasvoivat 1 097 822 euroa edellisvuoteen verrattuna. Avustusten ja tukien kasvuun sisältyy yhteensä valtion maksama 929 102 euron koronatuki koronan vuonna 2021 aiheuttamiin kustannuksiin.

Ulkoiset toimintakustannukset kasvoivat 8,9 prosenttia edellisvuoteen verrattuna ja ylitti budjetoidun summan 382 171 eurolla. Henkilöstökustannukset, jotka olivat 11 487 787 euroa, kasvoivat 7,8 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Arvoidut henkilökustannukset alittuivat 331 843 eurolla. Ostopalvelut olivat yhteensä 21 191 162 euroa (+10 %). Kuntien ja kuntayhtymien ostopalvelut olivat 16 995 219 euroa. Kuntien ja kuntayhtymien ostopalvelujen nettokustannukset ovat yhteensä 16 066 117 euroa huomioiden 929 102 euron valtiontuki, mikä on edellisvuoteen verrattuna neljä prosenttia enemmän.

Covid-19 pandemian aiheuttamat vaikutukset näkyivät kunnan taloudessa vuonna 2021. Pandemian aiheuttamat kustannukset hyvitetiin valtiontuella. Kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon ostopalveluiden määrärahaa nostettiin vuoden aikana 800 000 eurolla 11 492 438 euroon. Määräraha ylittyi kuitenkin 844 921 eurolla. Kuntien sosiaali- ja terveyspalveluiden nettokustannukseksi muodostuu 11 451 636 euroa saatu valtionavustus huomioiden, mikä on 40 801 euroa alle budjetin.

Rahoituslaitoksilta ja vakuutuslaitoksilta saadut lainat olivat vuoden 2021 lopussa 27 550 000 euroa. Vuotta myöhemmin lainaa oli vuoden 2021 lopussa yhteensä 25 500 000 euroa. Lainataakka kutistui siis noin kahdella miljoonalla eurolla vuonna 2021. Kaikki lainat ovat lyhytaikaisia, mikä tarkoittaa, että ne on uusittava tai maksettava takaisin vuoden sisällä tilinpäätösajankohdasta 31.12.2021. Lainakorko on tällä hetkellä lähellä nolaa, tai jopa negatiivinen. Korkoriskiä ei kuitenkaan voida sivuttaa, kun kunnan lainakanta on 25,5 miljoonaa euroa ja kun korot ovat nousussa. Luodon kunnan sijoitusten markkina-arvo oli 13 648 850 euroa (2 080 euroa/asukas).

Tarkastuslautakunta toteaa, että Luodon kunnan taloudellinen tulos vuonna 2021 on jälleen kerran hyvä.

8. Arviointijärjestelmä

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on talousarviossa päätettävä keskeisistä toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista. Siksi tilinpäätöksestä on selvästi käytävä ilmi mitkä nämä keskeiset tavoitteet ovat. Talousarvion muiden yksittäisten toimintojen tavoitteiden toteutuminen tai toteutumisen taso on käytävä ilmi tilinpäätöksestä.

Lautakunta toteaa, että tavoitteiden toteutumisen raportoinnin esittely ja tarkkuus on saavuttanut selkeän tason ja tavoitteiden toteutuminen käy yleisesti ottaen ilmi. Talousarvio voi toimia arvioinnin perustana tarkastuslautakunta- ja kunnanvaltuustotasolla.

9. Yhteenveto

Yhteenvetona voidaan todeta, että kunnan talous on hyvä ja että toimintaa on hoidettu asianmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta antaa tilivelvollisille hyvän arvosanan. Suorittaessaan lakisääteistä tehtäväänsä tarkastuslautakunta ei ole nähnyt aihetta poiketa tässä arviointikertomuksessa, hallituksen toimintakertomuksessa ja tilintarkastajan raportissa esitetystä arvioista.

Luodossa 10. päivänä toukokuuta 2022

Sten Bobacka, puheenjohtaja

Pernilla Löfs-Grankulla

Katarina Barkar

Barbro Bång

Andreas Peltola